

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ

Методика навчання історії

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»
Спеціальність 014 (за предметними спеціальностями)
Спеціалізація 014.03 Історія
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
історії України і методики
викладання історії
Протокол №7 від 29 січня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методика навчання історії
Викладач (-і)	Галицька-Дідух Тамара Вячеславівна
Контактний телефон викладача	59-60-06
Е-mail викладача	tamara.halytska@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 ЄКТС 180 год. Екзамен
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер 17.00-18.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Предметом дисципліни "Методика навчання історії" є система принципів, методів, засобів і форм організації навчання історії в закладах освіти, що забезпечують засвоєння історичних знань, розвиток критичного та аналітичного мислення, формування громадянської свідомості, а також виховання ціннісного ставлення до історичної спадщини.</p> <p>В XXI столітті в умовах пріоритету соціально-економічного прогресу, важливо надавати якісну освіту, яка служить основою інтелектуального потенціалу нації, а також формує життєву та професійну компетентність особистості. Модернізація системи освіти визначається як ключовий фактор відродження вітчизняної економіки, успішного розвитку соціальної сфери та підготовки конкурентоспроможних фахівців для ринку праці, які можуть створювати нові технології та наукові знання, а також гідно представляти нашу країну на міжнародній арені. Актуальність реформування історичної освіти в школі зумовлена необхідністю підвищення ефективності навчального процесу, формування цілісного історичного мислення та адаптації змісту освіти до сучасних викликів. Запровадження єдиного загальноосвітнього курсу історії сприяє усуненню дублювання матеріалу, забезпечує логічну послідовність вивчення історичних подій і процесів та формує у здобувачів освіти критичне і творче мислення. Концентричний принцип навчання, закладений у реформі, відповідає віковим особливостям учнів, дозволяючи поступово ускладнювати зміст історичної освіти. Поетапний перехід від ознайомлення до проблемно-тематичного та профільного вивчення сприяє формуванню глибшого розуміння історичних закономірностей та зв'язку минулого із сучасністю. Урахування сучасних педагогічних підходів, зокрема інтеграції історії з іншими предметами, використання цифрових технологій і міждисциплінарного підходу, робить реформу актуальною в контексті формування компетентного випускника, здатного аналізувати історичні події та критично сприймати інформацію в умовах інформаційного суспільства.</p> <p>Вивчення курсу відбувається шляхом обговорення, створення, рефлексії, осмислення студентами дидактичних засад теорії та методики навчання історії; системи оцінювання рівнів учнівських досягнень з історії; досвід організації та проведення уроків; формування у студентів прагнення до професійного саморозвитку і самовдосконалення і т.ін. Курс має сприяти розвитку педагогічної майстерності студентів, їх комунікабельності, набуття відповідних умінь та навичок, формування компетентностей, передбачених ОП. Семінарські заняття орієнтовані на підготовку студентами уроків, проектів, дидактичних ігор, тайм-ліній і т.п., їхнього представлення та обговорення у групі, організацію мікрвикладання студентів.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Метою вивчення навчальної дисципліни "Методика навчання історії" є підготовка висококваліфікованих фахівців на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за галуззю знань	

01 Освіта/Педагогіка, спеціальністю 014 Середня освіта (Історія) у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника через формування здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми викладання історії в основній (базовій) школі, що передбачає інтеграцію знань з університетських дисциплін у навчальний процес; забезпечити підготовку до прийняття рішень у складних і невизначених педагогічних умовах організації навчально-виховного процесу в громадянській та історичній освітній галузі, використовуючи сучасні освітні технології та методи для ефективного навчання історії.

Основними цілями вивчення дисципліни є:

- оволодіти знаннями щодо понятійно-категорійного апарату з дисципліни;
- ознайомлення з основами методики навчання історії, сучасними педагогічними теоріями та підходами;
- знати нормативну базу, концепцію шкільної історичної освіти, НУШ, зміст шкільних курсів в громадянській та історичній освітній галузі, проектувати і здійснювати навчальний процес;
- формувати вміння розробляти уроки різних типів, вільно добирати і оперувати методами і прийомами навчання предмету, оптимізуючи навчально-виховний процес;
- ознайомити студентів з традиційними і інноваційними методами, прийомами і технологіями навчання та розвинути вміння їх використання;
- розвинути вміння використовувати компетентнісний, діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи в навчальному процесі; забезпечення підтримки та мотивації учнів у досягненні їхніх особистих цілей, в т.ч. і для дітей з особливими потребами;
- дати уявлення про раціональні засоби і прийоми навчання, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі;
- опанування технологій створення навчальних матеріалів (НМК) з урахуванням вікових, психологічних та індивідуальних особливостей учнів;
- виробити навички формування і розвитку критичного і творчого мислення; формування готовності до розв'язання нестандартних педагогічних задач, в т.ч. і для дітей з особливими потребами;
- розвиток вміння залучення до активної участі учнів у навчальному процесі через проектну, дослідницьку та творчу діяльність, формування у школярів навичок самостійного пошуку, аналізу та використання інформації, залучення учнів до колективної діяльності, спрямованої на досягнення спільної мети;
- набуття необхідного комплексу комунікативних навичок спілкування та вмінь встановлювати психологічний контакт з одногрупниками, формування позитивного мікроклімату в колективі, розвиток навичок співпраці, емпатії та взаємоповаги;
- розвинути вміння здійснювати контроль та об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання;
- розвиток навичок самоаналізу і самооцінки навчальної діяльності, підвищення освітнього і фахового рівня, особистісне самовдосконалення.
- формування толерантності, усвідомлення необхідності рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами);
- формування історичної свідомості, національної пам'яті, демократичних цінностей, патріотизму та поваги до своєї Батьківщини.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання, потребує інтеграції знань і прийняття рішень у практиці викладання історії в основній (базовій) школі і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації навчально-виховного процесу в основній (базовій) середній школі.

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, а також до використання знань у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання й повноцінне розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність письмово й усно спілкуватися (комунікувати) українською - державною мовою; отримувати і передавати професійну інформацію іноземною мовою.

ЗК 4. Здатність до впевненого, а водночас критичного використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для пошуку, обробки, аналізу, верифікації інформації з різноманітних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності з дотриманням етичних норм і цінностей сучасного суспільства, діяти громадсько і соціально відповідально та з почуттям поваги до оточуючих.

ЗК 10. Здатність поважати мультикультурність і різноманітність суспільства, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу.

ФК 1. Здатність перенесення системи знань із вітчизняної і всесвітньої історії, необхідної для роботи в навчальних закладах загальної середньої освіти, у професійну діяльність.

ФК 2. Здатність забезпечувати навчання учнів українською - державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області історії та суспільствознавства.

ФК 3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей, застосовувати під час організації навчально-виховного процесу ефективні методики й технології.

ФК 4. Здатність застосовувати інтерактивні методи і сучасні освітні технології навчання, формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами історичних і суспільствознавчих предметів, інтегрованого навчання.

ФК 5. Здатність здійснювати контроль та об'єктивне оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК 6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку, спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК 7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог безпеки життєдіяльності і законодавства щодо охорони життя і здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання під час освітнього процесу здоров'язбережувальних технологій.

ФК 9. Здатність усвідомлювати суспільний статус і призначення професійної діяльності вчителя історії, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокореляцію своїх професійних якостей, аналізувати, досліджувати та поширювати передовий педагогічний досвід.

Компетентності предметної спеціальності 014.03 Середня освіта (Історія) (ПК)

ПК 6. Здатність здійснювати критичний аналіз різних джерел інформації та наукового пізнання, використовувати їх у професійній діяльності.

ПК 7. Знання наукових основ історії та методики її навчання, організації процесу пізнання та виховання учнів різних вікових категорій; здатність здійснювати дослідження з історії України, всесвітньої історії, методики навчання історії.

ПК 8. Знання змісту та завдань організації допрофільної підготовки учнів.

ПК 9. Здатність використовувати в професійній діяльності нові підходи до шкільної історичної освіти в умовах багатокультурного суспільства та процесу євроінтеграції, з метою формування історичної свідомості, національної пам'яті, здійснення громадянсько-патріотичного виховання.

ПК 10. Здатність до педагогічної рефлексії та дисемінації педагогічного досвіду.

Програмні результати навчання (РН), спільні для всіх предметних спеціальностей

РН 1. Відтворювати основні концепції та принципи педагогіки і психології, сучасних освітніх технологій; враховувати в освітньому процесі закономірності розвитку, вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

РН 2. Демонструвати вміння навчати учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички засобами навчального предмету та інтегрованого навчання.

РН 3. Називати і аналізувати методи цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх

потреб; класифікувати форми, методи і засоби навчання предмету в закладах загальної середньої освіти.

РН 4. Здійснювати добір і застосовувати сучасні освітні технології та методики для формування предметних компетентностей учнів; критично оцінювати результати їх навчання та ефективність уроку.

РН 5. Вибирати відповідні форми та методи виховання учнів на уроках і в позакласній роботі; аналізувати динаміку особистісного розвитку учнів, визначати ефективні шляхи їх мотивації до саморозвитку та спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

РН 6. Називати і пояснювати принципи проектування психологічно безпечного й комфортного освітнього середовища з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами), технології здоров'язбереження під час освітнього процесу, способи запобігання та протидії булінгу і налагодження ефективної співпраці з учнями та їх батьками.

РН 7. Демонструвати знання основ фундаментальних наук (відповідно до предметної спеціальності), оперувати базовими категоріями та поняттями предметної області спеціальності.

РН 8. Генерувати обґрунтовані думки в галузі професійних знань як для фахівців, так і для широкого загалу державною та іноземною мовами.

РН 9. Застосовувати сучасні інформаційно-комунікаційні та цифрові технології у професійній діяльності.

РН 10. Демонструвати володіння сучасними технологіями пошуку наукової інформації для самоосвіти та застосування її у професійній діяльності.

РН 11. Виявляти навички роботи в команді, адаптації та дії у новій ситуації, пояснювати необхідність забезпечення рівних можливостей і дотримання тендерного паритету у професійній діяльності.

РН 12. Аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

РН 13. Демонструвати знання основних положень нормативно-правових документів щодо професійної діяльності, обґрунтовувати необхідність використання інструментів демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності та прийняття рішень на засадах поваги до прав і свобод людини в Україні.

Програмні результати (ПРН)

ПРН 6. Працювати з джерелами інформації, вміти їх аналізувати, синтезувати, порівнювати та інтегрувати їх у зміст навчання історії, представляти та обговорювати відображені в них факти, явища, події, визначати власну позицію щодо суперечливих питань.

ПРН 7. Знати зміст шкільних курсів історії, проектувати і здійснювати навчальний процес, обирати оптимальні компетентісно орієнтовані методики навчання історії і суспільствознавства за допомогою сучасних інноваційних технологій, вміти оцінювати та відслідковувати динаміку особистісного розвитку учня/учениці.

ПРН 8. Володіти здатністю до розкриття інтелектуального і творчого потенціалу здобувачів середньої освіти засобами змісту предметних галузей та курсів за вибором.

ПРН 9. Цінувати різноманіття та мультикультурність світу; ідентифікувати себе у системах загальнолюдських і національних цінностей, керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

ПРН 10. Усвідомлювати призначення професійної діяльності вчителя історії і стійко прагнути до набуття та вдосконалення професійних компетентностей

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

лекції	40 (20+20)
семінарські заняття / практичні / лабораторні	60 (30+30)
самостійна робота	80 (40+40)
Всього	180

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
четвертий	014 середня освіта (історія)	другий	Нормативний
П'ятий	014 середня освіта (історія)	третій	Нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Методика викладання історії. Мідпредметні і внутріпредметні зв'язки.	2	2	2
Тема 2. Складові педагогічної професії учитель історії.	2	2	2
Тема 3. Сучасні підходи до цілей та структури шкільних курсів історії. Європейський досвід викладання історії	2	2	2
Тема 4. Календарне планування. Форми навчання історії.		2	2
Тема 5. Урок як основна форма навчання історії. План-конспект.	2	2	4
Тема 6. Компетентнісний, діяльнісний і особистісно-орієнтований підходи на уроках історії. Особливості навчання історії в 5-9 класах.	4	4	4
Тема 7. Групова та індивідуальна робота на уроках історії	2	2	4
Тема 8. Дидактичні ігри на уроці історії.	2	4	4
Тема 9. Пізнавальні можливості школярів у методиці навчання історії. Розвиток критичного мислення	2	2	6
Тема 10. Розвиток творчого мислення на уроках історії	2	4	4
Тема 11. Формування умінь і навичок на уроках історії		2	2
Тема 12. Методи навчання, класифікація методів. Використання їх на уроках історії. Словесні методи на уроках історії.		2	4
4 семестр	20	30	40
Тема 13. Наочні методи на уроках історії.		2	2
Тема 14. Практичні методи на уроках історії.		2	2
Тема 15. Засоби навчання історії і методика їх використання. НМК.	2	2	2
Тема 16. Підручник на уроках історії. Навчально-методичні матеріали.		2	2
Тема 17. Схеми, таблиці на уроках історії.	4	2	2
Тема 18. Технічні засоби навчання і методика їх використання.	2	4	2
Тема 19 Методика використання джерел на уроках історії і спільствозна вства.		2	2
Тема 20. Вивчення історичних постатей на уроці історії.		2	2
Тема 21. Інноваційні технології навчання історії і суспільствозна навчих предметів	4	4	4
Тема 22. Функції і форми перевірки результатів навчання історії і суспільствозна навчих предметів. Форми самооцінки	4	2	4
Тема 23. Самостійна робота учнів - засіб розвитку пізнавальної активності і творчого мислення.		2	4
Тема 24. Позакласна та позашкільна робота з історії		2	4
Тема 25. Інтегрований курс з історії.	2		4
Тема 26. Інклюзія на уроках історії.	2	2	4
5 семестр	20	30	40
	ЗАГ:	40	60
		80	

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Оцінювання підсумкової оцінки і екзамену відбувається згідно з Проложенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника(Івано-Франківськ, 2024 р.) <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf>

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання			
	Університетська	Національна шкала		Шкала ECTS
	90-100	відмінно	5	A
	80-89	добре	4	B
	70-79			C
	60-69	задовільно	3	D
	50-59			E
	26-49	незадовільно (з можливістю повторного складання)	2	FX
	1-25	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)		F

Структура розподілу балів у ході аудиторно-самостійної роботи студентів:
 В четвертому семестрі 2 курсу.
 20 балів – (поточна робота) усні та письмові відповіді на семінарських заняттях.
 10 балів самостійна робота.
 20 балів – практичні завдання.
 20 балів – індивідуальна робота студентів.
 30 балів – контрольні роботи (письмові завдання з курсу).
 Семестр закінчується підсумковою оцінкою.
 В п'ятому семестрі третього курсу.
 10 балів – (поточна робота) усні та письмові відповіді на семінарських заняттях.
 5 балів самостійна робота.
 10 балів – практичні завдання.
 10 балів – індивідуальна робота студентів.
 15 балів – контрольні роботи (письмові завдання з курсу).
 Оцінки за 4 і семестри сумуються і діляться на два

Поточний контроль здійснюється під час проведення усіх видів аудиторних занять і має на меті перевірку знань, вмінь і навичок здобувачів вищої освіти з окремих тем навчальної дисципліни та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як науково-педагогічним працівником для коригування методів і засобів навчання, так і студентами для планування самостійної роботи.

Поточний контроль може проводитись у формі усного опитування або написання письмових коротких письмових робіт, у формі дискусій при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі комп'ютерного тестування ін.

Практичні завдання – це написання планів-конспектів, розробка календарно-тематичного планування, вирішення педагогічних задач, розробка різнорівневих завдань і т.п. Одна із форм проводиться у формі симуляції уроку. Мета - відпрацювати практичні навички планування, організації та проведення уроку історії в умовах, максимально наближених до реальної педагогічної діяльності. Симуляція уроку спрямована на розвиток у студентів професійних компетентностей, зокрема здатності до ефективного використання методичних прийомів, інтерактивних технологій, адаптації навчального матеріалу до вікових особливостей учнів, аналізу педагогічних ситуацій та прийняття рішень у

процесі навчання. Також це дає можливість вдосконалити навички комунікації, управління класом і рефлексії власної педагогічної діяльності.

Контроль самостійної роботи передбачає тестову перевірку знань студентів із винесених на самостійне опрацювання тем.

Метою **індивідуальних завдань** з «Методики навчання історії» є розвиток практичних навичок студентів у застосуванні теоретичних знань на практиці, зокрема через розробку навчально-методичних комплексів, проектну діяльність, розробку дидактичних матеріалів ін. Завдання сприяють формуванню вмінь організовувати ефективний навчальний процес, використовувати сучасні педагогічні технології, створювати засоби для оцінювання знань учнів та адаптувати методи викладання відповідно до різних освітніх потреб, що готує студентів до реальної педагогічної діяльності в школі.

Контрольна робота з методики навчання історії має на меті комплексну перевірку теоретичних знань студентів, здобутих в процесі вивчення дисципліни, а також вміння застосовувати ці знання на практиці. Вона оцінює рівень розуміння основних принципів та методів навчання історії в ЗЗСО, здатність розробляти плани-конспекти та ефективно організовувати уроки з урахуванням вікових особливостей учнів, в т.ч. і для дітей з особливими потребами. Важливою частиною роботи є аналіз різних методик і підходів до навчання історії, що дозволяє студентам продемонструвати здатність критично оцінювати існуючі стратегії та вибирати найефективніші методи для розвитку історичного мислення учнів. Крім того, модульна контрольна робота сприяє розвитку педагогічного мислення, творчого підходу до вирішення освітніх завдань і формуванню навичок самостійної роботи в контексті сучасної освітньої парадигми, що важливо для майбутніх учителів історії, які повинні бути готові адаптувати методичні підходи до змінюваних умов навчального процесу.

студенту, який має наукові публікації, виступи на наукових конференціях, бере активну участь в роботі студентського наукового гуртка, був учасником олімпіад, конкурсів з відповідної (чи суміжної) дисципліни, завершили курси на освітніх платформах, що відповідають тематиці дисципліни *за поданням наукових керівників чи керівників наукових гуртків та рішенням кафедри* в підсумковий семестровий бал може додаватись **максимально 10 балів** (за умови, що підсумковий семестровий бал не перевищує 100 балів).

Оскільки дисципліна вивчається в двох семестрах, то підсумкові оцінки додаються і діляться на два!!!!

Накопичування балів під час вивчення дисципліни		
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів	
Семінарське заняття	20	10
Практичне завдання	20	10
Самостійна робота	10	5
Індивідуальне завдання	20	10
Модульна контрольна	30	15
Екзамен		50
Максимальна кількість балів	100	100

Вимоги до письмових робіт	✓ Критерії оцінки виконання модульної контрольної роботи	
	Завдання	Кількість балів
	1 теоретичне	10 балів
	1 практичне завдання (план-конспект уроку)	13 балів
1 практичне завдання (складання різнорівневих	5	

завдань, підбірка ефективних методів і прийомів оцінювання тощо)	
знання термінів	2 бали
Разом	30 балів

Критерії оцінювання теоретичного питання (10 балів)

90-100 — Відмінно

Студент чітко і глибоко розкриває всі ключові поняття і категорії дисципліни, демонструючи системне і детальне знання теоретичних основ методики навчання історії, ознайомлений з сучасними педагогічними теоріями та підходами, чітко і повно описує зміст шкільних курсів історії, знає нормативну базу, знає різні типи і види уроків, ознайомлений з методами і прийомами навчання, в т.ч. й інноваційними методи, демонструє знання компетентнісного, компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів, має чітке уявлення про раціональні засоби і прийоми навчання. Описує технології створення навчальних матеріалів, враховуючи вікові та індивідуальні особливості учнів. Знає технології критичного і творчого мислення, методи оцінювання і контролю. Висновки самостійні та обгрунтовані. Вміє формулювати складні концепції, поняття та ідеї доступно та зрозуміло, без помилок.

80-89 — Добре

Студент розкриває ключові поняття дисципліни, загалом правильно застосовує теоретичні знання, однак присутні невеликі помилки. Описує сучасні педагогічні підходи, але не дає власного аналізу. Розкриває зміст шкільних курсів історії та основні аспекти проектування уроків, однак є не значні помилки в організації навчального процесу. Студент знає нормативну базу. Знає методи, засоби і прийоми навчання, хоча з невеликими помилками чи недоліками. Опис інноваційних методів і технологій навчання є на доборму рівні. Знає діяльнісний, компетентнісний та особистісно орієнтовані підходи, приклади, запропоновані студентом, є ефективними. Знає на достатньому рівні технології критичного та творчого мислення, але приклади містять незначні помилки. Описує методи оцінювання і контролю з окремими помилками. Висновки загалом самостійні та обгрунтовані, відповідь логічна, з дотриманням норм укр мови.

70-79 — Добре (С)

Студент частково або з незначними прогалинами розкриває ключові поняття дисципліни, загалом добре застосовує теоретичні знання. Описує сучасні педагогічні підходи, але потребує додаткових уточнень або доповнень. Розкриває зміст шкільних курсів історії та основні аспекти проектування уроків, однак є прогалини в організації навчального процесу. Є окремі прогалини у знанні нормативної бази. Знає методи, засоби і прийоми навчання, хоча з не значними помилками чи недоліками. Опис інноваційних методів і технологій навчання є неповним або містить загальні рекомендації без конкретних прикладів. Знає діяльнісний, компетентнісний та особистісно орієнтовані підходи, однак приклади, запропоновані студентом, не завжди є ефективними. Опис технологій створення навчальних потребує доповнень. Знає на достатньому рівні технології критичного та творчого мислення, але описує їх поверхово. Описує методи оцінювання і контролю з не великими помилками. Висновки загалом

самостійні. Існують окремі помилки в термінології, але текст зрозумілий і логічний.

60-69 — Задовільно (D)

Студент має часткові знання основ методики навчання історії, але є прогалини в розкритті ключових понять і категорій. Відповідь на питання не охоплює всі аспекти теми в повному обсязі. Знання педагогічних підходів є поверхневими, з деякими неточностями у трактуванні концепцій і методів, таких як компетентнісний, діяльнісний або особистісно орієнтований підхід. Зміст шкільних курсів історії розкритий неповно, без достатнього аналізу їх структури, цілей і підходів до навчання. Знання нормативної бази поверхневе, не охоплює повністю основні документи, що регулюють навчальний процес в Україні. Аналіз методів навчання історії здійснений на базовому рівні, але вимагає додаткових прикладів, що демонструють їх застосування в навчальному процесі. Студент не завжди правильно пояснює, як ці методи сприяють розвитку пізнавальних і творчих здібностей учнів. Згадуються інноваційні технології, але опис таких підходів є поверхневим, без детального пояснення їх ефективності та прикладів використання на практиці. Опис традиційних методів навчання є узагальненим, без конкретних прикладів і без поглибленого аналізу їх застосування в контексті сучасних вимог до навчання історії. Студент не наводить достатньо прикладів, що ілюструють розвиток критичного і творчого мислення на уроках історії, або ці приклади є надто узагальненими. Студент має проблеми з логічною побудовою роботи. Відсутня чітка структура відповіді, що ускладнює сприйняття матеріалу. Висновки не завжди чіткі і не завжди впливають з розглянутих аргументів. Мова є зрозумілою, але часто зустрічаються неточності у термінології або помилки в науковому стилі.

50-59 — Задовільно (E)

Студент задовільно володіє теоретичними знаннями дисципліни, є прогалини в розкритті ключових понять та категорій. Знання основ методики навчання історії поверхневе, з деякими невизначеностями в трактуванні педагогічних підходів. Розкриття змісту шкільних курсів історії неповне. Знання нормативної бази поверхневе. Аналіз методів навчання не завжди логічний, потребує більше прикладів і пояснень щодо застосування. Відсутні або слабо виражені знання інноваційних підходів, опис традиційних методів є занадто узагальненим. Використання компетентнісного, діяльнісного чи особистісно орієнтованого підходу обмежене. Згадує про технології створення навчальних матеріалів, однак не завжди враховують психологічні та вікові особливості учнів. Студент має труднощі з розв'язанням складних педагогічних завдань. Не наводить приклади формування критичного і творчого мислення. Є прогалини у розумінні принципів оцінювання. Є проблеми із логікою викладу матеріалу і висновками. Не вміє формулювати складні концепції, поняття та ідеї доступно та зрозуміло, без помилок.

26-49 — Незадовільно (FX)

Відповідь на питання частково відповідає темі, однак дещо важливих аспектів не охоплено або неправильно трактовано. Прогалини у розкритті основних термінів та понять. Відсутні знання інноваційних підходів, використання традиційних методів також є недосконалим. Не застосовуються компетентнісний, діяльнісний та

особистісно орієнтований підходи в навчанні. Студент не знає технології створення навчальних матеріалів. Відсутня знання методів і прийомів розвитку критичного і творчого мислення, труднощі з розв'язанням педагогічних завдань. Студент не знає сучасних підходів до оцінювання учнів. Виявлено значні помилки в термінології та граматиці, що ускладнює розуміння відповіді.

1-25 — Незадовільно (F)

Відповідь не охоплює аспекти теми, відсутнє розуміння основних термінів та концепцій. Тема розкрита вкрай слабо. Відсутність аналізу, помилкове або поверхневе трактування матеріалу. Відсутні приклади або вони є абсолютно недоречними. Робота написана з численними помилками.

Критерії оцінювання практичного завдання (5 б) (складання різнорівневих завдань, підбірка ефективних методів і прийомів оцінювання тощо)

• **90–100 балів (A — Відмінно)**

Завдання виконано повністю, демонструє глибоке розуміння методики навчання історії. Використано різнорівневі завдання, що враховують компетентнісний, особистісно-орієнтований та діяльнісний підходи, а також індивідуальні особливості учнів. Методи оцінювання сучасні, ефективні, обґрунтовані. Використано інноваційні підходи, творчість та цифрові технології. Завдання мотивує учнів, розвиває критичне й творче мислення. Відповідь логічна, структурована, системна.

• **80–89 балів (B — Добре)**

Завдання виконано правильно, але є незначні недоліки у врахуванні вікових особливостей або створенні безпечного навчального середовища. Більшість аспектів компетентнісного, особистісно-орієнтованого та діяльнісного підходів враховано, але можливі уточнення. Методи оцінювання ефективні, хоча можуть потребувати доопрацювання. Інноваційні підходи частково застосовані. Відповідь логічна, хоча можливі певні недоліки у послідовності.

• **70–79 балів (C — Добре)**

Завдання виконано правильно, але поверхнево. Є недоліки у врахуванні вікових особливостей чи безпечного середовища. Різнорівневі завдання враховують лише частину компетентнісного, особистісно-орієнтованого та діяльнісного підходів. Методи оцінювання загалом ефективні, але їхня адаптація до сучасних вимог обмежена. Інноваційні підходи згадані, але не повною мірою реалізовані. Відповідь логічна, проте є певні порушення у структурі.

• **60–69 балів (D — Задовільно)**

Завдання виконано, але містить суттєві недоліки у врахуванні вікових особливостей чи безпечного середовища. Різнорівневі завдання лише частково відповідають компетентнісному, особистісно-орієнтованому та діяльнісному підходам. Методи оцінювання не повністю обґрунтовані, більше тяжіють до традиційних підходів. Інноваційні підходи майже не

застосовані. Відповідь має помітні логічні та структурні недоліки.

- **50–59 балів (E — Задовільно, мінімальний рівень)**

Завдання виконано поверхнево, з численними помилками. Врахування вікових особливостей чи безпечного середовища недостатнє. Різномірні завдання слабо відповідають сучасним підходам. Методи оцінювання обмежені, інновації майже відсутні. Відповідь має значні проблеми з логікою та структурою.

- **26–49 балів (FX — Незадовільно, можливість доробки)**

Завдання виконано з численними недоліками, погано враховано вікові особливості та безпеку. Різномірні завдання майже не відповідають компетентнісному, особистісно-орієнтованому та діяльнісному підходам. Методи оцінювання застарілі або неправильно застосовані. Інноваційний та творчий підходи відсутні. Відповідь має серйозні логічні та структурні проблеми.

- **1–25 балів (F — Незадовільно, критичний рівень)**

Завдання виконано неправильно або майже не виконано. Відсутнє врахування вікових особливостей і безпечного середовища. Різномірні завдання, методи оцінювання та інноваційні підходи не застосовані. Відповідь нелогічна, без структури.

Критерії оцінювання практичного завдання (план-конспект) 13 б

Відмінно (A) 90-100 балів

Чітко сформульована, відповідає навчальній програмі, охоплює навчальні, виховні та розвивальні цілі. Структура уроку логічна, послідовна, відповідає типу уроку, всі етапи чітко визначені. Цікава мотивація, та активізація уваги учнів. На етапі пояснення матеріалу дотримано історичної послідовності, чітко аргументовано причинно-наслідкові зв'язки, залучено приклади для кращого розуміння. Час уроку розподілений раціонально; передбачено активну участь учнів на кожному етапі уроку. Підібрано відповідно до навчальних завдань, інтегровано інноваційні технології, враховано компетентнісний, особистісно-орієнтований і діяльнісний підходи. Сприяє розвитку критичного і творчого мислення. Грамотно організовано індивідуальну та групову роботу, забезпечено мотивацію й активну участь усіх учнів. Різномірні завдання відповідають віковим та індивідуальним особливостям учнів; передбачено використання різних методів контролю знань і вмінь учнів. Навчальні ресурси-сучасні, інтегровані у навчальний процес, сприяють досягненню мети уроку. Передбачене безпечне, комфортне й інклюзивне середовище. Пропонуються різні форми завдання (творчі, дослідницькі, практичні), які закріплюють матеріал і відповідають цілям уроку. Підсумки уроку чіткі, логічні, узагальнюють вивчене, підкреслюють головні ідеї уроку. План-конспект демонструє здатність студента інтегрувати знання в практичні ситуації, розвивати критичне та творче мислення. Відмінно організована рефлексія Текст плану-конспекту чіткий, без граматичних чи стилістичних помилок.

Добре (B) 80-89 балів

Загалом мета сформульована правильно, але є деякі неточності. Структура уроку відповідає типу, але є незначні недоліки в деталізації. Послідовність викладу матеріалу збережена, але причинно-наслідкові зв'язки подано поверхово. Розподіл часу уроку в основному раціональний, але окремі етапи затягнуті або недостатньо деталізовані. Методи, прийоми, засоби навчання ефективні, але іноді недостатньо адаптовані до навчальних завдань або учнівського колективу. Інноваційні технології використовуються не повною

мірою. Індивідуальна та групова робота добре організована. Враховано вікові особливості, є добра адаптація до інклюзії. Запропоновані запитання потребують уточнень. Навчальні ресурси використані, але є незначні поимлки. Домашнє завдання вказане вірно, але бракує творчого підходу. Узагальнення матеріалу добре зроблено. План-конспект демонструє правильне розуміння змісту навчання, але є труднощі з інтеграцією знань у практичні ситуації. Є незначні логічні чи стилістичні помилки.

Добре С - 70-79 балів

Мета уроку сформульована загалом правильно, але не охоплює всіх цілей навчання. Структура уроку відповідає його типу, однак є певні порушення логіки або непослідовність у подачі матеріалу.

Послідовність викладу в основному збережена, але причинно-наслідкові зв'язки подано фрагментарно або поверхово, що ускладнює розуміння учнями. Розподіл часу на етапи уроку не завжди є раціональний. Методи, прийоми та засоби навчання застосовані, однак не завжди відповідають навчальним завданням чи рівню підготовки учнів. Інноваційні технології згадуються, проте використовуються фрагментарно. Індивідуальна та групова робота передбачена, проте не завжди ефективно організована. Враховано вікові особливості учнів, але адаптація до інклюзивного навчання поверхнева або недостатньо розроблена. Запропоновані запитання допомагають активізувати учнів, проте вони надто загальні та однотипні. Навчальні ресурси використані, але їх інтеграція у процес навчання не завжди ефективна, іноді вони подані формально.

Домашнє завдання вказане, проте воно переважно репродуктивного характеру, без творчого або дослідницького компонента.

Узагальнення матеріалу проведено, однак є помилки або неповне охоплення ключових аспектів уроку. План-конспект демонструє базове розуміння методики викладання, проте містить недоліки в деталізації або адаптації матеріалу до реальної педагогічної практики. Спостерігаються логічні, стилістичні або методичні помилки, що впливають на загальну якість проведення уроку.

Задовільно D - 60-69 балів

Мета уроку сформульована нечітко або обмежена лише навчальними цілями. Структура уроку порушена, етапи уроку не пов'язані між собою або недостатньо деталізовані. Виклад матеріалу поверховий, причинно-наслідкові зв'язки слабо розкрито. Час уроку розподілено нерівномірно; деякі етапи затягнуті або пропущені. Використано традиційні підходи, недостатньо враховано сучасні педагогічні вимоги. Інноваційні технології не застосовано. Організація роботи учнів організована частково, не враховано активної взаємодії учнів. Різноманітні завдання включені формально, не завжди відповідають віковим або індивідуальним особливостям учнів. Інклюзія поверхнево реалізована. Завдання на оцінювання відсутні або недостатньо конкретні. Навчальні ресурси використано формально, без інтеграції в урок. Домашнє завдання однотипне. Висновки поверхові, не відображають основної ідеї уроку. Мета уроку досягнута частково; бракує інтеграції знань у практичні ситуації. Є значні логічні та граматичні помилки.

Задовільно E - 50-59 балів

Мета уроку сформульована неточно або частково не відповідає навчальним цілям. Структура уроку має суттєві порушення логіки або непослідовність у подачі матеріалу. Послідовність викладу порушена, причинно-наслідкові зв'язки не простежуються або подані фрагментарно, що ускладнює розуміння матеріалу учнями. Розподіл часу на етапи уроку нераціональний. Використані методи, прийоми та

засоби навчання є недостатньо ефективними або не відповідають віковим та пізнавальним можливостям учнів. Інноваційні технології не застосовуються, або їх використання є формальним. Індивідуальна та групова робота передбачена, проте реалізована неефективно або без урахування рівня підготовки учнів. Врахування вікових особливостей учнів є поверхневим, а адаптація до інклюзивного навчання майже відсутня. Запитання до учнів здебільшого репродуктивні, мало сприяють розвитку критичного мислення. Навчальні ресурси використані невідповідно до змісту уроку. Домашнє завдання вказане, але воно шаблонне або відірване від матеріалу уроку. Узагальнення матеріалу слабе або поверхнєве, не охоплює основних висновків. План-конспект демонструє лише часткове розуміння методики викладання, містить значні недоліки у деталізації та адаптації матеріалу. Відсутня цілісність уроку, зустрічаються серйозні логічні, стилістичні або методичні помилки.

Незадовільно (FX) –26-49 балів

Мета уроку сформульована неправильно. Етапи не вірно визначено, логіка практично відсутня. Матеріал подано хаотично. Час уроку розподілено нерівномірно, багато часу витрачено неефективно. Не підібрано методи, прийоми і засоби або не відповідають завданням уроку. Організація роботи учнів відсутня або повністю неефективна. Різномірні завдання відсутні або зовсім не враховують особливостей учнів. Оцінювання відсутнє або формальне. Не використані або не відповідають уроку. Домашнє завдання відсутнє або не відповідає цілям уроку. Висновки нелогічні. Мета уроку не досягнута, знання не застосовуються на практиці. У тексті є численні помилки.

Незадовільно F - 1-25 балів

Урок не відповідає жодним стандартам, має серйозні недоліки у всіх аспектах. Використовуються лише найпростіші методи, які не забезпечують навчального процесу. Відсутність будь-якої участі учнів. Немає рефлексії і мотивації. Не формуються компетентності в учнів. Домашнє завдання не задано або не має жодного сенсу з точки зору навчальних результатів. Узагальнення матеріалу не проводиться, висновки відсутні. Мета уроку не досягнута, учні не отримали нових знань або не можуть їх застосувати. Текст містить численні логічні, стилістичні та граматичні помилки.

✓ **Критерії оцінювання індивідуального завдання**

90-100 балів (Відмінно, А)

Завдання виконане на високому рівні, зміст повністю відповідає тематиці та вимогам. Виявлено глибоке розуміння методики навчання історії, використані сучасні педагогічні підходи та інноваційні технології. Робота має чітку структуру, логічну послідовність, усі поняття та методи коректно пояснені й аргументовані. Використано наукові джерела, запропоновані приклади, які демонструють практичне застосування теорії. Завдання вирішено самостійно, з використанням новаторських або оригінальних підходів. Є прояв самостійного мислення та інноваційних ідей. Завдання має чітку структуру, є логічно послідовним і грамотно оформленим.

Оформлення бездоганне, відсутні граматичні, стилістичні чи логічні помилки. Здано вчасно.

80-89 балів (Дуже добре, В)

Завдання виконане якісно, однак містить незначні недоліки. Показано добре розуміння методики навчання історії, використано актуальні методи та підходи. Логіка викладу в основному збережена, але окремі аспекти потребують уточнення. Достатньо посилань на наукові

	<p>джерела, є приклади застосування на практиці, хоча вони не завжди детально пояснені. Оформлення належне, можливі поодинокі незначні помилки. Здано вчасно.</p> <p>70-79 балів (Добре, C) Робота відповідає вимогам, але є помітні недоліки. Демонструється загальне розуміння методики навчання історії, але окремі аспекти розкриті поверхнево або недостатньо аргументовані. Відсутня глибока критична оцінка чи аналіз застосування методів. Логіка викладу здебільшого збережена, однак є певні неточності або незначні логічні порушення. Використання наукових джерел обмежене. Деякі приклади є шаблонними або недостатньо опрацьованими. Оформлення роботи переважно правильне, але трапляються стилістичні, граматичні чи логічні помилки. Здано вчасно.</p> <p>60-69 балів (Задовільно, D) Робота демонструє базове розуміння методики навчання історії, але розкриття теми неповне. Є суттєві прогалини в аналізі, слабка аргументація, недостатньо конкретних прикладів. Окремі частини викладені нелогічно або суперечливо. Наукові джерела використані фрагментарно або взагалі відсутні. Використання методів навчання історії описано формально, без достатнього аналізу ефективності. Робота містить численні стилістичні, граматичні та логічні помилки. Здано вчасно.</p> <p>50-59 балів (Низький рівень, E) Робота частково відповідає вимогам, проте має значні недоліки у змісті та структурі. Тема розкрита поверхнево, багато аспектів залишилося поза увагою. Відсутня критична оцінка методів навчання, аналіз проведено фрагментарно. Логіка викладу слабка, матеріал подано непослідовно. Практичні приклади або відсутні, або відірвані від змісту завдання. Використання наукових джерел мінімальне або відсутнє. Оформлення потребує суттєвого доопрацювання, наявні численні помилки. Здано вчасно.</p> <p>26-49 балів (Незадовільно, FX) Робота не відповідає основним вимогам, тема розкрита поверхнево або викладена фрагментарно. Відсутня чітка структура, логіка викладу порушена. Виявлено значні прогалини у знаннях студентом основ методики навчання історії. Використання методів, засобів та форм навчання описано неточно або з суттєвими помилками. Відсутні посилання на наукові джерела, практичні приклади та аргументація. Оформлення неналежне, багато мовних, стилістичних та орфографічних помилок. Здано не вчасно.</p> <p>1-25 балів (Незадовільно, F) Завдання не виконане або не відповідає вимогам. Відсутній змістовний аналіз, не розкрито тему. Логіка викладу відсутня або спотворена. Студент не продемонстрував розуміння методики навчання історії, а також не використав жодних актуальних джерел. Матеріал хаотичний, містить значну кількість помилок. Робота не може бути зарахована без суттєвого доопрацювання. Здано не вчасно.</p>
Семінарські заняття	<p align="center">Принципи оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях</p> <p align="center">Оцінювання знань студентів на семінарських заняттях проводиться за 100 бальною шкалою.</p>

Пропущене заняття або негативну оцінку студент зобов'язаний «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем. При цьому може виставлятися оцінка, а попередня не впливатиме на середній бал студента.

Завдання контролю знань студентів під час проведення семінарських занять зводяться до того, щоб:

- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття (засвоєння) матеріалу, що вивчається;

- визначити недоліки у знаннях і намітити шляхи їх усунення;

- виявити ступінь відповідальності студентів і ставлення їх до роботи;

- стимулювати інтерес студентів до предмета і їх активність у пізнанні.

Контроль знань студентів під час проведення семінарських занять може відбуватись в наступних **формах**:

- детальне усне опитування;

- дискусійне обговорення питань (фронтальне, в групах);

- індивідуальне розв'язування проблемних запитань чи завдань;

- тести;

- письмова (до 15 хв.) самостійна робота по варіантах

- проектування етапів уроку тощо.

• **Критерії поточної оцінки 100 б**

90-100 — Відмінно (А)

Студент чітко і повно володіє поняттями та категоріями дисципліни, використовує їх без помилок. Володіє знаннями основ методики навчання історії, сучасних педагогічних теорій та підходів, застосовує їх у практичних ситуаціях. Знає нормативну базу, структуру та зміст шкільних курсів історії, здатний проектувати та здійснювати навчальний процес без помилок. Вільно проектує уроки різних типів, правильно добирає методи і прийоми навчання, здатен оптимізувати навчально-виховний процес. Ознайомлений з традиційними та інноваційними методами, прийомами та технологіями навчання, ефективно їх застосовує. Вміння використовувати компетентнісний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи у навчальному процесі, забезпечуючи підтримку та мотивацію учнів. Ефективно використовує цифрові ресурси та технології в навчанні. Створює навчальні матеріали з урахуванням вікових і психологічних особливостей учнів. Розвиває навички критичного і творчого мислення, готовий до вирішення складних педагогічних задач. Знає прийоми заалучення учнів до активної проектної, дослідницької та творчої діяльності, формує навички самостійного пошуку та аналізу інформації. Володіє високим рівнем комунікативних навичок, ефективно встановлює психологічний контакт і формує позитивний мікроклімат у колективі. Здатен здійснювати об'єктивне оцінювання та аналізувати навчальні досягнення учнів. Володіє навичками самоаналізу, оцінки власної діяльності, постійно працює над підвищенням фахового рівня. Демонструє високий рівень толерантності та усвідомлення важливості рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу, дотримується принципів психологічної безпеки. Має чітке уявлення про важливість формування історичної свідомості, патріотизму та демократичних цінностей у учнів. Студент вільно, чітко та логічно висловлює свої думки. Використовує правильну граматику, орфографію, пунктуацію, а також стилістично точні висловлювання. Вміє формулювати складні концепції, поняття та ідеї доступно та зрозуміло. Мовлення є професійним, впевненим і переконливим. Студент грамотно будує аргументи, використовуючи терміни дисципліни в контексті та з точністю. Уникає словесних помилок, дублювань, використовує мовні засоби для забезпечення ясності та переконливості.

80-89 — Добре (В)

Студент добре володіє поняттями та категоріями дисципліни, хоча іноді можуть бути незначні неточності. Добре знає основи методики та педагогічні теорії, але іноді потребує уточнень у застосуванні знань. Має достатнє розуміння нормативної бази та змісту шкільних курсів історії, здатний

проектувати уроки, хоча є незначні недоліки в організації навчання. Вміє проектувати етапи уроків, але може бути деяка потреба в коригуванні вибору методів або прийомів. Ознайомлений з традиційними та інноваційними методами, використовує їх ефективно, але є потреба в додаткових уточненнях. Компетентнісний, діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи використовує достатньо ефективно. Використовує цифрові ресурси, але не завжди ефективно. Знає, як створювати НМК, але потребує додаткових пояснень щодо врахування вікових і психологічних особливостей учнів. Здатен розвивати критичне та творче мислення з незначними помилками. Виявляє уміння залучати учнів до активної діяльності, але іноді не вистачає ефективних прикладів для цього. Має достатні комунікативні навички, але не завжди є активним. Добре володіє методикою оцінювання навч досягнень учнів, але іноді потребує уточнення критеріїв оцінки. Має загальне розуміння самоаналізу, однак потребує подальшого розвитку у цій сфері. Усвідомлює важливість рівних можливостей для учасників освітнього процесу, але не завжди застосовує це на практиці. Розуміє важливість історичної свідомості та патріотизму, але іноді не вміє повноцінно реалізувати це в практиці. Студент здатен виразно висловлювати думки, хоча іноді можуть бути незначні труднощі з формулюваннями. Мовлення є правильним, але іноді можуть виникати незначні граматичні чи стилістичні помилки. Використовує достатній лексичний ресурс, але може бути деяке обмеження в словниковому запасі для точного вираження складних ідей. Аргументація, як правило, чітка, але може потребувати більшої структурованості.

70-79 — Добре (C)

Студент на достатньому рівні володіє поняттями та категоріями дисципліни, хоча іноді можуть бути помилки. Добре знає основи методики та педагогічні теорії, але не завжди вірно їх застосовує. Має добре розуміння нормативної бази та змісту шкільних курсів історії, здатний на достатньому рівні проектувати етапи уроки, хоча є недоліки в організації навчання. Вміє проектувати уроки, але може бути деяка потреба в коригуванні вибору методів або прийомів. Ознайомлений з традиційними та інноваційними методами, використовує їх добре, але робить помилки. Компетентнісний, діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи використовує, але є помилки у наведених прикладах. Використовує цифрові ресурси, але не завжди ефективно. Знає, як створювати НМК, але не повною мірою. Здатен розвивати критичне та творче мислення, але є труднощі в застосуванні методів. Виявляє уміння залучати учнів до активної діяльності, але є помилки. Має комунікативні навички, але не завжди може їх реалізувати. Володіє методикою оцінювання навч досягнень учнів, але не завжди добре визначає критерії оцінки. Має загальне розуміння самоаналізу. Усвідомлює важливість рівних можливостей для учасників освітнього процесу, але є помилки застосування на практиці. Розуміє важливість історичної свідомості та патріотизму, але є помилки щодо реалізації цього на практиці. Студент здатен висловлювати думки, хоча є труднощі з формулюваннями. Мовлення є в цілому правильним, але є граматичні чи стилістичні помилки, є деякі обмеження в словниковому запасі для точного вираження складних ідей. Аргументація потребує більшої структурованості.

60-69 — Задовільно (D)

Студент задовільно володіє основними поняттями. Має задовільне розуміння методики навчання історії, із значними труднощами застосовує педагогічні теорії. Знання нормативної бази та шкільних курсів історії задовільне, не повне. Має базові навички проектування уроків, але вибір методів не є достатньо ефективним. Ознайомлений з традиційними методами. Частково застосовує компетентнісний, діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи, але без належної ефективності. Може використовувати цифрові ресурси, але не завжди ефективно. Є проблеми з розробкою навчальних матеріалів, не враховуються психологічні особливості учнів. Не завжди ефективно використовує методи розвитку критичного та творчого мислення. Виявляє задовільні навички аналізу та оцінювання навчальних досягнень

учнів. Має обмежені комунікативні навички, є помилки в роботі в групі або організації групової роботи. Використовує базові методи оцінювання, не використовує сучасний інструментарій. Мало уваги приділяє самооцінці власної діяльності. Усвідомлює основи рівних можливостей, але не завжди реалізує їх у роботі. Виявляє розуміння, але недостатньо розвиває це у навчальному процесі. Студент має базові навички мовного спілкування, але є труднощі з формулюванням своїх думок, іноді відповіді стають не зовсім зрозумілими. Зустрічаються помилки в граматиці, пунктуації, орфографії. Використовує обмежений лексичний запас, недостатньо чітко виражає складні поняття. Відповіді не завжди логічні, аргументація досить слабка.

50-59 — Задовільно (E)

Студент має фрагментарні знання, припускається серйозних помилок. Має поверхне розуміння методики навчання історії, труднощами застосовує педагогічні теорії. Знання нормативної бази неповне або поверхнєве, проектування уроків частково відповідає вимогам. Має базові навички проектування уроків, але методи і прийоми навчання застосовуються випадково і безсистемно. Ознайомлений з основними методами, але їх застосування часто не коректне. Не застосовує компетентнісний, діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи, або робить це не на належному рівні. Цифрові ресурси майже не використовує. Є значні проблеми з розробкою навчальних матеріалів. Не ефективно використовує методи розвитку критичного та творчого мислення. Має обмежені комунікативні навички, не ефективно діє у груповій роботі. Використовує базові методи оцінювання, але з помилками. Мало уваги приділяє самооцінці власної діяльності. Усвідомлює основи рівних можливостей, але не знає як їх впроваджувати. Студент має базові навички мовного спілкування, але є суттєві труднощі з формулюванням своїх думок, іноді відповіді стають не зовсім зрозумілими. Зустрічаються значні помилки в граматиці, пунктуації, орфографії. Використовує обмежений лексичний запас, не чітко виражає складні поняття. Відповіді не завжди логічні або організовані, аргументація практично відсутня.

26-49 балів (Незадовільно, FX)

Студент не володіє поняттями та категоріями дисципліни. Практично не знає основи методики навчання історії та сучасні педагогічні підходи. Немає знань нормативної бази або змісту шкільних курсів. Студент не вміє проектувати уроки і не застосовує методи навчання належним чином. Немає знань про методи і прийоми навчання.

Компетентнісний, діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи не застосовує. Не використовує цифрові ресурси. Не вміє створювати навчальні матеріали. Не використовує методи розвитку критичного та творчого мислення. Не вміє на достатньому рівні залучати учнів до навчального процесу. Має серйозні проблеми з комунікацією і встановленням контакту. На елементарному рівні може оцінювати навчальні досягнення учнів. Не здатний здійснювати самоаналіз або оцінку своєї діяльності. Не усвідомлює значення рівних можливостей і безпеки в освітньому процесі. Не приділяє увагу формуванню історичної свідомості та патріотизму в учнів. Мовлення студента невиразне, нечітке, важко зрозуміти сутність висловлювань. Існують численні граматичні та орфографічні помилки, що ускладнюють сприйняття. Використання термінів дисципліни обмежене або неправомірне. Студент не здатен чітко і логічно сформулювати відповідь, часто висловлюється заплутано. Відсутність аргументації та конкретних прикладів. Висловлювання не відповідає вимогам мовної культури та професійного рівня

1-25 — Незадовільно (F)

Студент не володіє поняттями дисципліни. Не знає методики навчання історії. Немає знань про нормативну базу. Не здатний проектувати уроки або його етапи. Методи навчання не

використовує. Комунікативні навички відсутні. Мовлення нечітке, з численними помилками, аргументація відсутня.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів з курсу "Методика навчання" (тестова форма, 100-бальна система) 90-100 — Відмінно (А)

Студент продемонстрував глибокі та системні знання, впевнено застосовує поняття та методи дисципліни.

- Відповіді правильні, логічно обґрунтовані, без помилок.
- Всі тестові завдання виконані бездоганно, використані вірні аргументи та пояснення.
- Показує повне розуміння основ методики навчання, сучасних педагогічних теорій і підходів.
- Чітко і точно відповідає на питання, які вимагають знань змісту шкільних курсів історії, нормативної бази та методів навчання.
- Використовує компетентнісний, діяльнісний та особистісно-орієнтований підходи у відповідях.
- Використання наукової термінології правильне та доречне.
- Студент впевнено аналізує проблемні питання, пропонує власні рішення.

80-89 — Добре (В)

Студент має міцні знання, але допускає незначні неточності.

- Тестові завдання виконані в основному правильно, але є незначні помилки.
- Аргументація відповідей достатня, хоча інколи є помилки.
- Знання загалом достатні, хоча можуть бути невеликі прогалини в розумінні окремих аспектів.
- Демонструє знання основ методики навчання, але не завжди глибоко розкриває всі концепції та категорії.
- Методичні аспекти застосовуються, але іноді без повного розуміння.
- Використання термінології правильне, хоча можуть траплятися стилістичні неточності.
- Відповіді на проблемні питання містять незначні помилки.

70-79 — Добре (С)

Студент має базові знання, але припускається помилок.

- У тестових завданнях є деякі неправильні відповіді або часткові помилки.
- Аргументація відповідей недостатньо глибока, зустрічаються шаблонні формулювання.
- Може потребувати уточнення чи доопрацювання в окремих питаннях щодо змісту шкільних курсів або методів навчання.
- Деякі педагогічні підходи розуміються поверхнево.
- Терміни використовуються, але з неточностями.
- Відповіді на проблемні питання містять помилки.

60-69 — Задовільно (D)

Студент володіє обмеженим обсягом знань, допускає значні помилки.

- Виконано більшість тестових завдань, але велика кількість відповідей містить помилки.
- Недостатній рівень аргументації, часткове розуміння матеріалу.
- Відповіді фрагментарні, подекуди суперечливі.
- Методична термінологія використовується здебільшого не коректно.
- Відповіді на проблемні питання практично не вірні.

	<p>50-59 — Задовільно (E) Студент має слабкі знання з дисципліни, але намагається застосовувати матеріал.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Виконано лише частину тестових завдань, більшість відповідей містять суттєві помилки. • Показує часткове розуміння змісту шкільних курсів історії, нормативної бази та педагогічних підходів. • Аргументація слабка або відсутня. • Відповіді неповні, виклад неструктурований. • Використання термінології фрагментарне або некоректне. • Відповіді на проблемні питання не вірні. <p>26-49 — Незадовільно (FX) Студент не продемонстрував достатніх знань.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Велика частина тестових завдань виконана неправильно. • Відсутнє розуміння методики навчання, використання термінології некоректне. • Має труднощі у відповідях на запитання щодо змісту шкільних курсів • Відповіді поверхневі, відсутня аргументація. Відповіді містять суттєві помилки, є здебільшого алогічними. • Студент демонструє мінімальний рівень засвоєння матеріалу. • Немає відповіді на проблемні питання. <p>1-25 — Незадовільно (F) Студент не засвоїв матеріал.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Більшість тестових завдань не виконані або містять грубі помилки. • Відсутність аргументації та будь-яких ознак розуміння матеріалу. • Використання термінології неправильне або повністю відсутнє. • Студент не володіє основними поняттями дисципліни. • Немає відповіді на проблемні питання.
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Лекції передбачають системний і послідовний виклад навчального матеріалу. Відвідування лекцій для студентів є обов'язковим. Відвідування та активна участь студентів у роботі семінарських занять також є обов'язковою умовою успішного складання курсу. Пропонуються наступні форми роботи на семінарських заняттях: виступ, опонування, рецензія, дискусії, короткі письмові роботи, симуляції уроків ін. При цьому враховуватимуться лише логічно обґрунтовані виступи, альтернативна теза чи спростування поданої, а не фактична підтримка тези виступаючого, змістовне рецензування та коментар чи доповнення, що дійсно сприятиме розгляду проблеми. Важливим є вміння використовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.</p> <p>За умови відсутності студента (-ки) на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки на семінарських заняттях, КСР або ж невчасного виконання індивідуальної роботи є визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та подачі індивідуальних робіт – четвер, 17.00 год. – 18.00 год. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії викладач пропонує студентові (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.</p> <p>Студент не має нб (або відпрацьоване), немає негативних оцінок за семінари (або відпрацьовані), немає негативних оцінок за колоквиуми (або відпрацьовані), не має негативних оцінок за індивідуальне завдання (або відпрацьовані), не має негативних оцінок (або відпрацьовані) за КСР допускається до складання іспиту, якщо підсумкова оцінка не менше 26 балів.</p>

Підсумковий контроль

форма контролю – підсумкова оцінка і ЕКЗАМЕН

Семестровий контроль у формі підсумкової оцінки виставляється за результатами всіх видів робіт.

Екзамен – форма підсумкового контролю, яка передбачає перевірку розуміння студентом теоретичного та практичного програмного матеріалу з усієї дисципліни, здатності творчо використовувати здобуті знання та вміння, формувати власне ставлення до певної проблеми тощо. Зміст екзаменаційних завдань та критерії оцінювання встановлюються кафедрою історії України і методики викладання історії.

Семестровий екзамен *оцінюється від 1 до 50 балів*. Зміст питань, що виносяться на екзамен, форма та структура завдань та їх оцінювання визначається керівником курсу, затверджується на засіданні кафедри.

Отриманий в результаті задачі екзамену бал додається до виставлених балів за семінарські заняття та індивідуальні завдання, виконані в результаті самостійної роботи, і складає *підсумковий семестровий бал*.

Критерії оцінювання завдань на екзамені (наведено максимальну кількість балів, яку можна здобути за відповідь на кожне завдання):

Завдання	Кількість балів
1 теоретичне	10 балів
1 практичне завдання (план-конспект уроку)	25 балів
1 практичне завдання (складання різнорівневих завдань, підбірка ефективних методів і прийомів оцінювання тощо)	10
знання термінів	1 бал•5= 5 бали
Разом	50 балів

Критерії оцінювання теоретичного питання (10 балів)

90-100 — Відмінно

Студент чітко і глибоко розкриває всі ключові поняття і категорії дисципліни, демонструючи системне і детальне знання теоретичних основ методики навчання історії, ознайомлений з сучасними педагогічними теоріями та підходами, чітко і повно описує зміст шкільних курсів історії, знає нормативну базу, знає різні типи і види уроків, ознайомлений з методами і прийомами навчання, в т.ч. й інноваційними методами, демонструє знання компетентнісного, компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів, має чітке уявлення про раціональні засоби і прийоми навчання. Описує технології створення навчальних матеріалів, враховуючи вікові та індивідуальні особливості учнів. Знає технології критичного і творчого мислення, методи оцінювання і контролю. Висновки самостійні та обгрунтовані. Вміє формулювати складні концепції, поняття та ідеї доступно та зрозуміло, без помилок.

80-89 — Добре

Студент розкриває ключові поняття дисципліни, загалом правильно застосовує теоретичні знання, однак присутні невеликі помилки. Описує сучасні педагогічні підходи, але не дає власного аналізу. Розкриває зміст шкільних курсів історії та основні аспекти проектування уроків, однак є незначні помилки в організації навчального процесу. Студент знає нормативну базу. Знає методи, засоби і прийоми навчання, хоча з невеликими помилками чи недоліками. Опис інноваційних методів і технологій навчання є на доборуму рівні. Знає діяльнісний, компетентнісний та особистісно орієнтовані підходи, приклади, запропоновані студентом, є

ефективними. Знає на достатньому рівні технології критичного та творчого мислення, але приклади місять незначні помилки. Описує методи оцінювання і контролю з окремими помилками. Висновки загалом самостійні та обгрунтовані, відповідь логічна, з дотриманням норм укр мови.

70-79 — Добре (C)

Студент частково або з незначними прогалинами розкриває ключові поняття дисципліни, загалом добре застосовує теоретичні знання. Описує сучасні педагогічні підходи, але потребує додаткових уточнень або доповнень. Розкриває зміст шкільних курсів історії та основні аспекти проектування уроків, однак є прогалини в організації навчального процесу. Є окремі прогалини у знанні нормативної бази. Знає методи, засоби і прийоми навчання, хоча з не значними помилками чи недоліками. Опис інноваційних методів і технологій навчання є неповним або містить загальні рекомендації без конкретних прикладів. Знає діяльнісний, компетентнісний та особистісно орієнтовані підходи, однак приклади, запропоновані студентом, не завжди є ефективноими. Опис технологій створення навчальних потребує доповнень. Знає на достатньому рівні технології критичного та творчого мислення, але описує їх поверхово. Описує методи оцінювання і контролю з не великими помилками. Висновки загалом самостійні. Існують окремі помилки в термінології, але текст зрозумілий і логічний.

60-69 — Задовільно (D)

Студент має часткові знання основ методики навчання історії, але є прогалини в розкритті ключових понять і категорій. Відповідь на питання не охоплює всі аспекти теми в повному обсязі. Знання педагогічних підходів є поверхневими, з деякими неточностями у трактуванні концепцій і методів, таких як компетентнісний, діяльнісний або особистісно орієнтований підхід. Зміст шкільних курсів історії розкритий неповно, без достатнього аналізу їх структури, цілей і підходів до навчання. Знання нормативної бази поверхневе, не охоплює повністю основні документи, що регулюють навчальний процес в Україні. Аналіз методів навчання історії здійснений на базовому рівні, але вимагає додаткових прикладів, що демонструють їх застосування в навчальному процесі. Студент не завжди правильно пояснює, як ці методи сприяють розвитку пізнавальних і творчих здібностей учнів. Згадуються інноваційні технології, але опис таких підходів є поверхневим, без детального пояснення їх ефективності та прикладів використання на практиці. Опис традиційних методів навчання є узагальненим, без конкретних прикладів і без поглибленого аналізу їх застосування в контексті сучасних вимог до навчання історії. Студент не наводить достатньо прикладів, що ілюструють розвиток критичного і творчого мислення на уроках історії, або ці приклади є надто узагальненими. Студент має проблеми з логічною побудовою роботи. Відсутня чітка структура відповіді, що ускладнює сприйняття матеріалу. Висновки не завжди чіткі і не завжди впливають з розглянутих аргументів. Мова є зрозумілою, але часто зустрічаються неточності у термінології або помилки в науковому стилі.

50-59 — Задовільно (E)

Студент задовільно володіє теоретичними знаннями дисципліни, є прогалини в розкритті ключових понять та категорій. Знання основ

методики навчання історії поверхневе, з деякими невизначеностями в трактуванні педагогічних підходів. Розкриття змісту шкільних курсів історії неповне. Знання нормативної бази поверхневе. Аналіз методів навчання не завжди логічний, потребує більше прикладів і пояснень щодо застосування. Відсутні або слабо виражені знання інноваційних підходів, опис традиційних методів є занадто узагальненим. Використання компетентнісного, діяльнісного чи особистісно орієнтованого підходу обмежене. Згадує про технології створення навчальних матеріалів, однак не завжди враховують психологічні та вікові особливості учнів. Студент має труднощі з розв'язанням складних педагогічних завдань. Не наводить приклади формування критичного і творчого мислення. Є прогалини у розумінні принципів оцінювання. Є проблеми із логікою викладу матеріалу і висновками. Не вміє формулювати складні концепції, поняття та ідеї доступно та зрозуміло, без помилок.

26-49 — Незадовільно (FX)

Відповідь на питання частково відповідає темі, однак дуге багато важливих аспектів не охоплено або неправильно трактовано. Прогалини у розкритті основних термінів та понять. Відсутні знання інноваційних підходів, використання традиційних методів також є недосконалим. Не застосовуються компетентнісний, діяльнісний та особистісно орієнтований підходи в навчанні. Студент не знає технології створення навчальних матеріалів. Відсутні знання методів і прийомів розвитку критичного і творчого мислення, труднощі з розв'язанням педагогічних завдань. Студент не знає сучасних підходів до оцінювання учнів. Виявлено значні помилки в термінології та граматиці, що ускладнює розуміння відповіді.

1-25 — Незадовільно (F)

Відповідь не охоплює аспекти теми, відсутнє розуміння основних термінів та концепцій. Тема розкрита вкрай слабо. Відсутність аналізу, помилкове або поверхневе трактування матеріалу. Відсутні приклади або вони є абсолютно недоречними. Робота написана з численними помилками.

Критерії оцінювання практичного завдання (10 балів)

10-9 балів — Високий рівень. Завдання виконано повністю, демонструє глибоке розуміння методики навчання історії та здатність ефективно застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Складені різнорівневі завдання враховують компетентнісний, особистісно-орієнтований та діяльнісний підходи, а також вікові, психологічні та індивідуальні особливості учнів. Запропоновані методи і прийоми оцінювання є сучасними, ефективними, практично обґрунтованими та враховують створення безпечного й комфортного навчального середовища. Використано інноваційні підходи, творчий підхід та інтеграцію цифрових технологій, що сприяють оптимізації навчально-виховного процесу. Завдання демонструє здатність мотивувати учнів до активної участі у навчальному процесі, розвивати критичне й творче мислення, забезпечуючи підтримку учнів у досягненні їхніх цілей. Структура відповіді є логічною, чіткою та відображає системність мислення.

6-8 балів — Достатній рівень. Завдання виконано правильно, однак є незначні недоліки у врахуванні специфіки вікових особливостей учнів або створення безпечного навчального середовища. Різнорівневі завдання враховують більшість аспектів компетентнісного, особистісно-орієнтованого та діяльнісного підходів, але потребують уточнень чи

доопрацювань. Методи і прийоми оцінювання є здебільшого ефективними, але їхній вибір може бути неповним чи недостатньо адаптованим до конкретних ситуацій. Інноваційні підходи застосовані частково або їхня реалізація є узагальненою. Демонструє здатність адаптувати знання до практичних ситуацій, хоча приклади чи пояснення можуть бути неповними. Відповідь логічна, але є окремі недоліки в послідовності чи глибині викладу.

4-5 балів — Середній рівень.Завдання виконано поверхнево, із суттєвими недоліками у врахуванні вікових особливостей учнів чи створенні безпечного середовища. Різномірні завдання лише частково відповідають компетентнісному, особистісно-орієнтованому та діяльнісному підходам. Методи і прийоми оцінювання недостатньо обґрунтовані, орієнтовані переважно на традиційні підходи без адаптації до сучасних вимог. Інноваційні підходи згадані поверхнево або зовсім не використані. Демонструє обмежену здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Відповідь має недоліки у структурі та логіці викладу.

0-3 балів — Низький рівень. Завдання виконано з численними помилками, майже не враховує вікових особливостей учнів чи вимог до безпечного середовища. Різномірні завдання або методи оцінювання не відповідають сучасним підходам, включаючи компетентнісний, особистісно-орієнтований чи діяльнісний. Методи і прийоми оцінювання не адаптовані до практики, відсутній творчий чи інноваційний підхід. Демонструє слабку здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Відповідь має серйозні логічні та структурні недоліки.

**Критерії оцінювання практичного завдання – план-конспект (25 балів)
Відмінно (А) 90-100 балів**

Чітко сформульована, відповідає навчальній програмі, охоплює навчальні, виховні та розвивальні цілі. Структура уроку логічна, послідовна, відповідає типу уроку, всі етапи чітко визначені. Цікава мотивація, та активізація уваги учнів. На етапі пояснення матеріалу дотримано історичної послідовності, чітко аргументовано причинно-наслідкові зв'язки, залучено приклади для кращого розуміння. Час уроку розподілений раціонально; передбачено активну участь учнів на кожному етапі уроку. Підібрано відповідно до навчальних завдань, інтегровано інноваційні технології, враховано компетентнісний, особистісно-орієнтований і діяльнісний підходи. Сприяє розвитку критичного і творчого мислення. Грамотно організовано індивідуальну та групову роботу, забезпечено мотивацію й активну участь усіх учнів. Різномірні завдання відповідають віковим та індивідуальним особливостям учнів; передбачено використання різних методів контролю знань і вмінь учнів. Навчальні ресурси-сучасні, інтегровані у навчальний процес, сприяють досягненню мети уроку. Передбачене безпечне, комфортне й інклюзивне середовище. Пропонуються різні форми завдання (творчі, дослідницькі, практичні), які закріплюють матеріал і відповідають цілям уроку. Підсумки уроку чіткі, логічні, узагальнюють вивчене, підкреслюють головні ідеї уроку. План-конспект демонструє здатність студента інтегрувати знання в практичні ситуації, розвивати критичне та творче мислення. Відмінно організована рефлексія Текст плану-конспекту чіткий, без граматичних чи стилістичних помилок.

Добре (В) 80-89 балів

Загалом мета сформульована правильно, але є деякі неточності. Структура уроку відповідає типу, але є незначні недоліки в деталізації. Послідовність викладу матеріалу збережена, але причинно-наслідкові зв'язки подано поверхово. Розподіл часу уроку в основному раціональний, але окремі етапи затягнуті або недостатньо деталізовані. Методи, прийоми, засоби навчання ефективні, але іноді недостатньо адаптовані до навчальних завдань або учнівського колективу. Інноваційні технології використовуються не повною мірою. Індивідуальна та групові роботи добре організовані. Враховано вікові

особливості, є добра адаптація до інклюзії. Запропоновані запитання потребують уточнень. Навчальні ресурси використані, але є незначні поимлки. Домашнє завдання вказане вірно, але бракує творчого підходу. Узагальнення матеріалу добре зроблено. План-конспект демонструє правильне розуміння змісту навчання, але є труднощі з інтеграцією знань у практичні ситуації. Є незначні логічні чи стилістичні помилки.

Добре С - 70-79 балів

Мета уроку сформульована загалом правильно, але не охоплює всіх цілей навчання. Структура уроку відповідає його типу, однак є певні порушення логіки або непослідовність у подачі матеріалу. Послідовність викладу в основному збережена, але причинно-наслідкові зв'язки подано фрагментарно або поверхово, що ускладнює розуміння учнями. Розподіл часу на етапи уроку не завжди є раціональний. Методи, прийоми та засоби навчання застосовані, однак не завжди відповідають навчальним завданням чи рівню підготовки учнів. Інноваційні технології згадуються, проте використовуються фрагментарно. Індивідуальна та групова робота передбачена, проте не завжди ефективно організована. Враховано вікові особливості учнів, але адаптація до інклюзивного навчання поверхнева або недостатньо розроблена. Запропоновані запитання допомагають активізувати учнів, проте вони надто загальні та однотипні. Навчальні ресурси використані, але їх інтеграція у процес навчання не завжди ефективна, іноді вони подані формально. Домашнє завдання вказане, проте воно переважно репродуктивного характеру, без творчого або дослідницького компонента. Узагальнення матеріалу проведене, однак є помилки або неповне охоплення ключових аспектів уроку. План-конспект демонструє базове розуміння методики викладання, проте містить недоліки в деталізації або адаптації матеріалу до реальної педагогічної практики. Спостерігаються логічні, стилістичні або методичні помилки, що впливають на загальну якість проведення уроку.

Задовільно D - 60-69 балів

Мета уроку сформульована нечітко або обмежена лише навчальними цілями. Структура уроку порушена, етапи уроку не пов'язані між собою або недостатньо деталізовані. Виклад матеріалу поверховий, причинно-наслідкові зв'язки слабо розкрито. Час уроку розподілено нерівномірно; деякі етапи затягнуті або пропущені. Використано традиційні підходи, недостатньо враховано сучасні педагогічні вимоги. Інноваційні технології не застосовано. Організація роботи учнів організована частково, не враховано активної взаємодії учнів. Різномірні завдання включені формально, не завжди відповідають віковим або індивідуальним особливостям учнів. Інклюзія поверхнево реалізована. Завдання на оцінювання відсутні або недостатньо конкретні. Навчальні ресурси використано формально, без інтеграції в урок. Домашнє завдання однотипне. Висновки поверхові, не відображають основної ідеї уроку. Мета уроку досягнута частково; бракує інтеграції знань у практичні ситуації. Є значні логічні та граматичні помилки.

Задовільно E - 50-59 балів

Мета уроку сформульована неточно або частково не відповідає навчальним цілям. Структура уроку має суттєві порушення логіки або непослідовність у подачі матеріалу. Послідовність викладу порушена, причинно-наслідкові зв'язки не простежуються або подані фрагментарно, що ускладнює розуміння матеріалу учнями. Розподіл часу на етапи уроку нераціональний. Використані методи, прийоми та засоби навчання є недостатньо ефективними або не відповідають

віковим та пізнавальним можливостям учнів. Інноваційні технології не застосовуються, або їх використання є формальним. Індивідуальна та групова робота передбачена, проте реалізована неефективно або без урахування рівня підготовки учнів. Врахування вікових особливостей учнів є поверхневим, а адаптація до інклюзивного навчання майже відсутня. Запитання до учнів здебільшого репродуктивні, мало сприяють розвитку критичного мислення. Навчальні ресурси використані невідповідно до змісту уроку. Домашнє завдання вказане, але воно шаблонне або відірване від матеріалу уроку. Узагальнення матеріалу слабе або поверхнєве, не охоплює основних висновків. План-конспект демонструє лише часткове розуміння методики викладання, містить значні недоліки у деталізації та адаптації матеріалу. Відсутня цілісність уроку, зустрічаються серйозні логічні, стилістичні або методичні помилки.

Незадовільно (FX) –26-49 балів

Мета уроку сформульована неправильно. Етапи не вірно визначено, логіка практично відсутня. Матеріал подано хаотично. Час уроку розподілено нерівномірно, багато часу витрачено неефективно. Не підібрано методи, прийоми і засоби або не відповідають завданням уроку. Організація роботи учнів відсутня або повністю неефективна. Різномірні завдання відсутні або зовсім не враховують особливостей учнів. Оцінювання відсутнє або формальне. Не використані або не відповідають уроку. Домашнє завдання відсутнє або не відповідає цілям уроку. Висновки нелогічні. Мета уроку не досягнута, знання не застосовуються на практиці. У тексті є численні помилки.

Незадовільно F - 1-25 бали

Урок не відповідає жодним стандартам, має серйозні недоліки у всіх аспектах. Використовуються лише найпростіші методи, які не забезпечують навчального процесу. Відсутність будь-якої участі учнів. Немає рефлексії і мотивації. Не формуються компетентності в учнів. Домашнє завдання не задано або не має жодного сенсу з точки зору навчальних результатів. Узагальнення матеріалу не проводиться, висновки відсутні. Мета уроку не досягнута, учні не отримали нових знань або не можуть їх застосувати. Текст містить численні логічні, стилістичні та граматичні помилки.

Зміст питань, що виносяться на екзамен, форма та структура завдань та їх оцінювання визначається керівником курсу, затверджується на засіданні кафедри.

Отриманий в результаті здачі екзамену бал додається до виставлених балів за семінарські заняття і складає *підсумковий семестровий бал*.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: написані вчасно, студент немає негативних оцінок за письмові роботи (або відпрацьовані), немає нб (або відпрацьовані). Поточні оцінки позитивні або відпрацьовані, самостійна робота оцінена на позитивну оцінку, індивідуальне завдання виконано на достатньому рівні.

У випадку негативної оцінки на третьому талоні або не допуску до екзаменів внаслідок не виконання навчального плану студент має право на повторне вивчення курсу, яке регулюється [Положенням про порядок повторного вивчення дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf). Режим доступу: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf>

[Положення про порядок навчання здобувачів освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf) розроблене відповідно до Закону України «Про вищу освіту» і регламентує умови навчання здобувачів вищої освіти університету за індивідуальним графіком. Режим доступу: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: **Наказ**

№529 від 27.09.2022 р. “Про внесення змін і доповнень до діючих положень університету”
<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96529-%D0%B2%D1%96%D0%B4-27.09.2022.pdf>

Наказ №530 від 27.09.2022 р. “Про введення в дію нової редакції Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника”
<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96530-%D0%B2%D1%96%D0%B4-27.09.2022.pdf>

Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).
<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf>

Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності (нова редакція)
<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-Комісію-з-питань-етики-та-академічної-доброчесності.pdf>

Положення про запобігання академічному плагіату (нова редакція)
<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>

Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>

Наказ 1093 про створення комісії
https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/01/nakaz-1093_-pro-stvorennia-komisii.pdf

Наказ 1099 від 31.12.24р. Про зміну в складі Комісії з етики та академічної доброчесності
<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/01/nakaz-1099-vid-31.12.24r.-pro-zminu-v-skladi-komisii-z-etyku-ta-akademichnoi-dobrochesnosti.pdf>

Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”
<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

Відвідування занять-є обов'язковими!!! Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується документом [Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника](#) .

Неформальна освіта:

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується документом [Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsypin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf) <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsypin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf>

8. Рекомендована література

Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-rovnoyizagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення: 12.05.2022).

Закон України "Про освіту"

Закон України "Про повну загальну середню освіту"

Закон України "Про внесення змін до Закону України "Про освіту" щодо вдосконалення науково-методичного забезпечення освіти та якості навчальної літератури"

Постанова Верховної Ради України "Про Заяву Верховної Ради України "Про використання політичним режимом російської федерації ідеології рашизму, засудження засад і практик рашизму як тоталітарних і людиноненавистницьких"

Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання. Режим доступу <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>

Про затвердження концептуальних засад реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-reformuvannia-istorychnoi-osvity-v-systemi-zahalnoi-serednoi-osvity>(дата звернення: 11.12.2024)

Концептуальні засади реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/66a/b9c/8cd/66ab9c8cd027a336734100.pdf>(дата звернення: 11.12.2024)

Постанова Верховної Ради України "Про Заяву Верховної Ради України "Про використання політичним режимом російської федерації ідеології рашизму, засудження засад і практик рашизму як тоталітарних і людиноненавистницьких"

Концепції "Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи" (рішення колегії Міністерства освіти і науки України від 27.10.2016 року № 10)

Концепції педагогічної освіти (наказ Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 року № 776)

Професійний стандарт за професіями "Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти", "Вчитель закладу загальної середньої освіти", "Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)" (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23 грудня 2020 року № 2736)

Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Нова українська школа: путівник для вчителя 5–6 класів : навчально-методичний посібник / за ред. А. Л. Черній ; відп за вип. В. М. Салтишева. Рівне : РОІППО, 2022. 168 с.

Модальні навчальні програми для 5 - 9 класів. <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuysya-poetapno-z-2022-roku> (дата звернення: 11.12.2024)

<https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/hromadians-ka-ta-istorychna-osvitnia-haluz/>

Наказ Міністерства освіти і науки України 30 липня 2024 року № 1072 «КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1072729-24#Text> (дата звернення: 09.12.2024)

Психологічний супровід і підтримка учасників освітнього процесу в умовах упровадження Нової української школи (з досвіду роботи фахівців психологічної служби) : метод. посібник / уклад. В. В. Байдик. Харків : Друкарня Мадрид, 2018. 102 с.

Програми середньої загальноосвітньої школи. Історія України 5-11 класи. Всесвітня історія. 6-11 класи. К., 2024.

Бакка Т., Загребельна Н, Кравченко О. Формування медіаосвітніми засобами історико-біографічного та історико-психологічного портрета П. Куліша. Історія в школі. Науково-методичний журнал для вчителів. 2019. № 7–8. Липень–серпень. С. 23–29.

Баханов К. Навчання історії за інтегрованою системою. Історія в школі. 2000. № 2. С. 14–18.

Баханов К. Навчання історії за проектною системою. Історія в школі. 2000. № 3. С. 33–41.

Баханов К. Написані з власного досвіду (перше покоління українських підручників: основні напрями модернізації). Історія в школах України. 2004. № 5. С. 11–16.

Баханов К. Організація особистісно орієнтованого навчання. Порадник молодого вчителя історії. Х.: Вид. група «Основа», 2008. 159 с.

Баханов К. Учнівські компетенції як складова програм з історії для 12-річної школи. Історія в школах України. 2004. № 7. С. 7–11.

Бех І. Особистість на шляху до духовних цінностей : монографія. Київ – Чернівці: «Букрек», 2018. 320 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/717891/1/Особистість_на_шляху_до_духовних_цінностей.pdf (дата звернення: 01.07.2024)

Бондаренко Н. В. Storytelling як комунікаційний тренд і всепредметний метод навчання [Storytelling as a communication trend and a method of teaching all subjects in school]. Молодь і ринок. 2019. № 7 (174). С. 130–138. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/716893/1/BNV_MiR_19-07.pdf (дата звернення: 01.07.2024)

Власов В. Викладання пропедевтичного курсу «Вступ до історії. 5 клас»: пошук шляхів реалізації компетентнісного підходу. Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. 2018. Травень–червень. № 3 (73). С. 3–11.

Власов В. Методика контролю навчальних досягнень учнів з історії в контексті компетентнісно-орієнтованого навчання. Історія в школах України. 2007. № 6. С. 15–21.

Власов В. Завдання для перевірки умінь розпізнавати факти (події, явища, процеси) за візуальними історичними джерелами. *Історія і суспільствознавство в школах України. Теорія та методика навчання*. 2018. Вересень–жовтень. № 5 (75). С. 75–85.

Возна З. Можливості краєзнавчих студій у розвитку полікультурної компетентності. *Історія в рідній школі. Науково-методичний журнал*. 2020. Листопад–грудень. № 6 (224). С. 14–18.

Гриценко А. Формування інформаційної компетентності: аналіз теоретичного поняття. *Історія в школі*. 2013. Липень–серпень. С. 12–15.

Даннік Л. Застосування активних методів навчання у профільній та професійній підготовці старшокласників. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2013. Випуск 46. С. 91–95. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Ppps_2013_46_16.pdf (дата звернення: 03.08.2024)

Денисюк В., Завадська Н., Дідух О. Вікові особливості формування історичних знань в учнів 5–9 класів. *Scientific Collection «InterConf», (39): with the Proceedings of the 8 th International Scientific and Practical Conference «Science and Practice: Implementation to Modern Society» (December 26–28, 2020)*. Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2020. P. 580–587. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/19769> (дата звернення: 03.07.2024)

Денисюк В. Шкільна історична освіта в історичній пам'яті нації. *Integración de las ciencias fundamentales y aplicadas en el paradigma de la sociedad post-industrial: Colección de documentos científicos «ΛΟΓΟΣ» con actas de la Conferencia Internacional Científica y Práctica (Vol. 5), 24 de abril de 2020*. Barcelona, España: Plataforma Europea de la Ciencia, 2020. № 5. P. 130–133. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/view/2262> (дата звернення: 23.06.2024)

Десятов Д. Використання картин історичної тематики на уроці: створення образів чи міфів? *Історія в школах України*. 2007. № 5. С. 17–23.

Десятов Д. Використання мережевих технологій як засобу організації кооперативної діяльності учнів в процесі навчання історії. *Історія в школі*. 2013. Липень–серпень. С. 16–19.

Десятов Д. Використання ВЕБ-КВЕСТУ як методу розвитку дослідницьких умінь учнів у процесі навчання історії. *Історія в школі*. 2012. Вересень. С. 22–25.

Десятов Д. Основні напрямки розвитку методики використання наочності на уроках історії Стародавнього світу. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2009. Випуск 30. С. 75–83. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/30/visnuk_11.pdf (дата звернення: 23.06.2024)

Желіба О. Використання схеми «Політична система» на прикладі уроків в 6 класі, присвячених питанням державного життя. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. 2015. № 1–2. С. 20–22.

Желіба О. Теорія та методика навчання історії: форми уроку історії (на допомогу викладачу вищої школи). *Історія в школі*. 2014. № 3. С. 31–39. URL: https://www.academia.edu/23476507/Теорія_та_методика_навчання_історії_форми_.

Жидкова Н. Міжпредметні та внутрішньо курсові зв'язки як засоби формування між предметної компетентності на уроках правознавства в учнів 10 класів. *Молодь і ринок*. 2015. № 5. С. 88–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2015_5_21.

Журба К., Шкільна І. Квест як засіб формування національно-культурної ідентичності підлітків. *Рідна школа*. 2017. № 11–12. С. 44–52. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2017_11-12_10. (дата звернення: 20.06.2024)

Журба Л. Проблемні ситуації та способи їх створення на уроках новітньої історії України. *Історія в школі*. 2006. № 6. С. 28–33.

Задорожна Л. Навчити працювати самостійно (інтеграційний метод роботи з історичними документами). *Історія в школах України*. 2004. № 5. С. 7–10.

Зязюн І., Крамущенко Л., Кривоніс І. Педагогічна майстерність: Підручник. 3-є вид. К.: СПД Богданова А. М., 2008. 376 с. URL: https://www.pedagogic-master.com.ua/public/Zyazun_Hrestomatiya2008.pdf (дата звернення: 21.06.2024).

Калюжна Т. Педагогічне мовлення: методичні рекомендації. К., 2011. 51 с. URL: http://lib.iitta.gov.ua/2562/1/M_1_P_до_друку_docx.pdf (дата звернення: 20.06.2024)

Каневська К. Навчаймося роботи з картами, або Контурні карти на уроці історії. *Практичне заняття № 2. Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. 2018. Травень–червень. № 3 (73). С. 29–32.

Кириленко П. Лічба років в історії, або Як розв'язувати хронологічні задачі. *Практичне заняття № 1. Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. 2018. Травень–червень. № 3 (73). С. 19–22.

- Ковальчук Л. Розвиток педагогічної техніки майбутнього вчителя у процесі вивчення педагогічних дисциплін у класичному університеті. Вісник ЖДУ. 2009. Випуск 43. Педагогічні науки. С. 69–73. URL: http://eprints.zu.edu.ua/2948/1/14_43.pdf дата звернення: 20.06.2024).
- Колеснікова М. С. Критичне мислення майбутнього вчителя історії як показник якості професійної підготовки. Дидаскал. 2020. № 20. С. 101–104. URL: <http://dSPACE.pnp.u.edu.ua/handle/123456789/13753> (дата звернення: 20.06.2024)
- Коляда І. Урок-історична вікторина – ефективна форма організації реалізації засад особистісно-орієнтованого навчання. Історія в школі. 2005. № 1. С. 22–26.
- Коляда І. Художня література та живопис на уроках історії України у 8 класі: методика формування історичних уявлень при вивченні теми: «Україно-московський договір. Переяславська рада (1654 р.)». Історія в школі. Науково-методичний журнал для вчителів. 2019. № 7–8. Липень–серпень. С. 29–38.
- Комар В. Особливості проведення уроків узагальнення з історії в 5 класі. Історія в школах України. 2006. № 6. С. 36–41.
- Курилів В. Методика викладання історії. Львів–Торонто: Світ, 2003. 248 с.
- Кухарська О., Моїсеєнко Є. Основні вимоги до підготовки і написання науково-дослідницьких та реферативних робіт (відділення історії). Навчально-методичний посібник. К.: КПНЗ «Київська Мала академія наук учнівської молоді», 2016. 54 с. URL: https://kman.kyiv.ua/wp-content/uploads/2020/09/metoduchka_histiry2016.pdf (дата звернення: 12.06.2024)
- Маринченко Г. Дистанційна освіта в Україні: історія та сучасний стан. Інноваційна педагогіка. 2020. Випуск 22. Том 3. С. 188–191. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2020/22/part_3/43.pdf (дата звернення: 12.06.2024)
- Маринченко Г. Сторітеллінг як інноваційний метод в українській педагогіці та його використання на уроках історії. Теорія та методика навчання суспільних дисциплін. 2019. Випуск 7. С. 10–13. URL: https://www.academia.edu/39012301/Сторітеллінг_як_інноваційний_метод_в_українській_педагогіці_та_його_використання_на_уроках_історії. (дата звернення: 10.06.2024)
- Матешук І. Чи можна побачити минуле, або Історія на карті. Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. 2018. Травень–червень. № 3 (73). С. 22–24.
- Мисан В. Сучасний урок історії: типологія, структура, характеристика форм. Історія в школі. 2006. № 2. С. 20–23; № 3. С. 20–23.
- Мисан В. Принципи змісту шкільного курсу історії України як дидактична проблема / В. Мисан // Проблеми дидактики історії. - 2017. - Вип. 8. - С. 49-56. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Prdist_2017_8_7. (дата звернення: 10.06.2024)
- Мороз П. Дослідницька діяльність учнів в процесі навчання історії України: методичний посібник. К.: Педагогічна думка, 2012. 128 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/19596103.pdf?repositoryId=341> (дата звернення: 10.06.2024).
- Мороз П., Мороз І. Аналіз стану використання історичних джерел у навчанні історії в старшій школі. Український педагогічний журнал. 2019. № 4. С. 142–153. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/398> (дата звернення: 09.06.2024).
- Островський В. Тестовий контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з історії в контексті компетентнісного підходу. Історія в школах України. 2010. № 2. С. 4–13.
- Пометун О. Вчимося ставити запитання: чи актуально це для сучасного вчителя історії? Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи: збірник тез I Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Компетентнісно орієнтоване навчання: виклики та перспективи», (Київ, 30 вересня 2019 р. С. 107–110. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/717282> (дата звернення: 09.06.2024).
- Пометун О., Гупан Н., Власов В. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі: методичний посібник. К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с.
- Пометун О., Гупан Н. Таксономія Б. Блума і розвиток критичного мислення школярів на уроках історії. Український педагогічний журнал. 2019 р. № 3. С. 50–58. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/717917/1/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%20%D0%9F%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D1%82%D1%83%D0%BD%20%D0%93%D1%83%D0%BF%D0%B0%D0%BD.pdf> (дата звернення: 09.06.2024)
- Пометун О., Гупан Н. Якою бути шкільній програмі з історії України. Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. 2018. Липень–серпень. № 4 (74). С. 38–41. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/710792/2/стаття%20Пометун%20Гупан%20Шкільна%20програма.pdf> (дата звернення: 09.06.2024)
- Пометун О., Гупан Н. Візуальні джерела у підручнику з історії як засіб розвитку критичного мислення учнів. Проблеми сучасного підручника. 2020. Випуск 24. С. 241–255. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2020-24-241-255> (дата звернення: 19.06.2024).

Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К.: «Вид-во А.С.К.», 2004. 192 с.

Пометун О., Фрейман Г. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза, 2006. 328 с.

Тележинська А. Використання комп'ютерно-орієнтованих технологій у процесі викладання історії у ЗНЗ. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2013. Вип. 36. С. 53–56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2013_36_14 (дата звернення: 19.06.2024).

Терно С. Методика розвитку критичного мислення школярів у процесі навчання історії: Посібник для вчителя. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2012. 70 с. URL: http://sites.znu.edu.ua/interactiv.edu.lab/Posibnyky/Terno_Methodology.pdf (дата звернення: 19.06.2024).

Терно С. Ознайомлення учнів із системою понять історичних курсів (

Шкільна І. М. Теоретичний аспект формування національно-культурної ідентичності у старших підлітків. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. 2017. Вип. 21 (2). С. 345–357. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/709819/1/33.pdf> (дата звернення: 09.06.2024).

Шпак В. Переддень війни. Всесвітня історія. 10 клас. Історія та правознавство. 2020. Грудень. № 34–36 (602–604). С. 6–8.

Шульга О., Шульга А. Застосування наочних методів навчання із використанням технічних засобів (ТЗН) на уроках історії. Історія в школі. 2013. № 6. С. 25–26.

Шульга О. Інформаційні технології як один із сучасних засобів навчання на уроках історії. Історія в школі. 2013. Червень. С. 27–30.

Яковенко Г. Методика навчання історії: навчально-методичний посібник. Харків: Видавництво ХНАДУ, 2017. 324 с.

Armstrong P. Bloom's Taxonomy. 2014. URL: <https://cft.vanderbilt.edu/guidesubpages/blooms-taxonomy/#2001>. (дата звернення: 19.06.2024).

Dunn J. The Historian's Responsibility for the Future: Recording Covid-19 for the Next Generation. Teaching History. A Journal of Methods. 2021. Vol. 46 № 1. P. 23–25. DOI: <https://doi.org/10.33043/TH.46.1.23-25>. (дата звернення: 11.06.2024).

Garrone-Shufran S. Preparing Teachers to Teach the Language of History. Teaching History. A Journal of Methods. 2020. Vol. 45. № 2. P. 2–17. DOI: <https://doi.org/10.33043/TH.45.2.2-17>. (дата звернення: 10.06.2024).

Hughes R. Assessment in the History Classroom. Teaching History. A Journal of Methods. 2019. Vol. 44. № 2. P. 51–56. DOI: <https://doi.org/10.33043/TH.44.2.51-56> (дата звернення: 11.06.2024)..

Erekson K. Putting History Teaching «In Its Place». Journal of American History. March 2011. Volume 97. Issue 4. P. 1067–1078. DOI: <https://doi.org/10.1093/jahist/jaq066> (дата звернення: 19.06.2024).

Pearson B, Brasington B, Bowman T. «I Don't Want to be a Historian! I Just Want to be a History Teacher!» A West Texas Historical Methods Odyssey. Teaching History. A Journal of Methods. 2019. Vol. 44. № 1. P. 2–27. DOI: <https://doi.org/10.33043/TH.44.1.28-56>. (дата звернення: 10.06.2024).

Young C. Embracing the Digital Revolution in the History Classroom. Teaching History. A Journal of Methods. 2018. Vol. 44. № 2. P. 2–16. DOI: <https://doi.org/10.33043/TH.43.2.2-16> (дата звернення: 19.06.2024).

Хміль Н., Галицька-Дідух Тамара, Цяньці Ван. Використання віртуальної і доповненої реальності в українській освіті. Академічні візії. 2023. №22. URL:<https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/505> (дата звернення: 19.06.2024)

Черушева Г., Кравцова Т., Галицька-Дідух Т. Актуальні проблеми викладання педагогічних дисциплін: формування інтерактивного онлайн-середовища. Академічні візії. 2023. №19. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/384> (дата звернення: 19.06.2024)

Кузіна К. Глузуючи з ВНК—ОДПУ—НКВС: радянські органи держбезпеки в анекдотах (1920—1930-ті рр.). Український історичний журнал. 2023. Число 5. С. 151. URL:http://resource.history.org.ua/publ/UIJ_2023_5_11(дата звернення: 19.12.2024)

Яремчук В. Україна у шкільній історії путінської Росії (до 2021 р.). Український історичний журнал. 2023. Число 3. С. 176.

Інноваційний простір учителя НУШ: кейси методичних матеріалів для 5-6 класів НУШ / за заг. ред. Світлани Гарної та Юлії Бурцевої.- Київ-Краматорськ, 2023.

Нова українська школа: як реалізувати новий зміст базової середньої освіти : навчально-методичний посібник для тренерів-педагогів / за ред. А. Черній ; відпов. за вип. : О. Лютко, М. Люшин. Рівне : РОІППО, 2024. 207 с.

Діагностичне тестування: як працювати з тестами та їхніми результатами: методичний посібник / Берендєєв С., Косенчук Ю., Лисогор Л. Київ, 2023. 35 с.

Гривко, А. (2023). Потенціал підручників для розвитку наскрізних умінь (погляд учнівства). Проблеми сучасного підручника, (29), 61–77. URL:<https://doi.org/10.32405/2411-1309-2022-29-61-77> (дата звернення: 19.06.2024)

Галицька-Дідух Т.В., Романюк В.Л., Задорожня Т.М. Використання штучного інтелекту в дистанційному навчанні: психолого-педагогічні умови. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка». 2024. № 5(39) 2024. С. 126-143.

Дем'янчук Г., Станкевич Н. Розвиток творчих здібностей особистості у процесі змішаного навчання на основі педагогіки партнерства. Український педагогічний журнал.2023.№ 1. С. 43-51.

Koziar, M., Lysenko, T., & Halytska-Didukh, T. (2024). Strategies for Preparing Teachers to Implement Virtual Reality in the Process of Personalized Learning. International Conference on Science, Innovations and Global Solutions. (pp. 445-448). Futurity Research Publishing. Polska, Łódź, 31.07.2024 p.

Гуцало, Л. В. (2023). Розвиток критичного мислення на уроках історії. Роль педагога у впровадженні інноваційних технологій в освітній процес: історія та сьогодення. Науковий збірник «Велика Волинь». Матеріали регіональної науково-краєзнавчої конференції Вип. 65 / Упоряд. П.С. Скавронський. Бердичів : ФОП Мельник М.В., 2023.. с. 215-222. <http://eprints.zu.edu.ua/37416/>(дата звернення: 19.12.2024)

Гавлітіна Т. Інноваційні освітні практики: створення та впровадження в Новій українській школі. Нова педагогічна думка, 2023. №3 (115). Режим доступу: <http://npd.roippo.org.ua/index.php/NPD/article/view/576/523>

Журба К. О. Активні та інтерактивні форми і методи виховання смисложиттєвих цінностей у школярів основної і старшої школи у позакласній діяльності / К. О. Журба // Інноватика у вихованні. - 2017. - Вип. 6. - С. 90-99. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inuv_2017_6_13.

Гурська, О. А., Самборська, О. В., & Йордан, Г. М. (2025). Використання цифрових технологій у педагогічному процесі для індивідуалізації навчання. Педагогічна Академія: наукові записки, (14). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14587060> (дата звернення: 19.12.2024)

Мізюк, В. А., Хижняк, А. В., & Хренова, В. В. (2025). Використання адаптивних навчальних платформ для персоналізації дистанційного навчання. Педагогічна Академія: наукові записки, (14). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14605125> (дата звернення: 19.12.2024)

Попова К. Теоретичні засади реалізації полікультурного підходу в процесі вивчення історії здобувачами загальної середньої освіти. Інноватика у вихованні. 2024. Вип. 19. Т. 2. С. 233-241.

Пометун О. І. Актуальні питання формування національної ідентичності учнів у процесі здобуття громадянської та історичної освіти [Електронний ресурс] Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2023. Т. 5, № 1. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/HNAESU_2023_5_1_13(дата звернення: 19.12.2024)

Ткаченко, Т., Соловійова, Т., & Ткаченко, О. (2023). Групова робота як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках історії і основ правознавства в закладах загальної середньої освіти. Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація, (18), 272-294. <https://doi.org/10.31470/2518-7600-2023-18-272-294>. (дата звернення: 14.12.2024)

Яремчук, В. (2024). Україна у шкільній історії путінської Росії (до 2021 р.). Український історичний журнал, (3), 176–196. <https://doi.org/10.15407/uhj2023.03.176>. (дата звернення: 02.01.2025)

Викладач Галицька-Дідух Т.В., доцент кафедри історії України і методики викладання історії